

РЕЦЕНЗІЇ

Стеченко Д.М.,

*завідувач кафедри менеджменту,
маркетингу та економіки Київського
університету туризму, економіки і права,
доктор економічних наук, професор*

РЕЦЕНЗІЯ НА НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК С. П. КУЛИЦЬКОГО “ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ”

За сучасних умов розвитку економіки і суспільства в цілому істотно зростають вимоги до якості управління. Парадоксальність нинішньої ситуації полягає в тому, що революційні зміни в галузі комп'ютерних і телекомунікаційних технологій не лише відкрили принципово нові можливості для вдосконалень на різних рівнях управління, а й поставили перед менеджерами нові складні проблеми. Адже стрімке збільшення обсягів повідомлень, що спостерігається, коли темпи росту інформаційного шуму помітно перевищують темпи росту власне інформації, необхідної конкретним суб'єктам управління для прийняття ними ефективних рішень, нерідко спричиняє свосерідне “інформаційне перевантаження” різних ланок управління.

Радикальні зрушення в економіці та суспільстві в цілому по-новому поставили питання про роль інформаційного фактора на сучасному етапі розвитку людства. Тому перед вітчизняними менеджерами постають проблеми вдосконалення інформаційного забезпечення всіх сфер та ланок управління. Все зазначене вище й обумовлює актуальність теми рецензованого навчального посібника С.П. Кулицького “Основи організації інформаційної діяльності у сфері управління”. Тим більше, що сьогодні відчувається нестача подібних вітчизняних навчально-методичних видань. І це за умов, коли, наприклад, інформаційно-психологічні операції та війни набувають все більшого поширення не лише у міжнародних, а й у внутрішніх українських економічних відносинах.

В цілому структура рецензованого посібника дає змогу логічно поєднати висвітлення онтологічних та гносеологічних аспектів інформаційної діяльності у сфері управління, синтезувавши здобутки цілого ряду дисциплін, що своєю чергою покращує засвоєння викладеного матеріалу. Сприяють цьому і наведені у кінці кожного розділу питання для самоконтролю.

Інформація – надзвичайно широковживане та досить багатозначне поняття. Тому автор цілком обгрунтовано починає теоретичну частину (частина I, розділ 1) свого посібника з науково обгрунтованого визначення поняття “інформація” у контексті завдань, що стоять перед конкретним суб'єктом управління. Це дає змогу в подальшому обмежити об'єкт аналізу, зосередившись на механізмах раціональної організації інформаційної діяльності, як необхідної умови ефективного управління як такого. Наведені далі короткий історичний екскурс та прогнозні оцінки допомагають зрозуміти механізм впливу соціально-економічних умов, що визначають еволюцію інформаційної діяльності як атрибуту управління. Аналіз же моделей комунікації та процесу перетворення даних (повідомлення) на інформацію (розділ 2) закладає

солідні теоретичні основи, необхідні студентам та іншим читачам для практичного опанування механізмів ефективної інформаційної діяльності. Досить вдалим і корисним видається зроблений автором наголос на психологічних основах організації інформаційної діяльності (розділ 3). Адже ефективне управління на практиці можливе лише за умов усвідомлення мотивації, а в ширшому плані – психології суб'єктів, що працюють з інформацією, використовуюваною в процесі управління як на індивідуальному рівні, так і на рівні різних за ієрархією соціальних груп (організацій).

Як закономірне унаочнення комунікативного підходу до вивчення основ організації інформаційної діяльності у сфері управління можна розглядати матеріал, представлений у другій частині посібника (розділи 4 – 7). Більш детальна економіко-правова класифікація суб'єктів інформаційних відносин порівняно з тією, що подана у чинному законодавстві, дає змогу систематизувати інформаційні потреби цих суб'єктів відповідно до їх суспільних функцій, включаючи участь у суспільному поділі праці, а отже, і відповідно до специфіки їх менеджменту. З іншого боку, усвідомлення суті інформаційних потреб як таких та механізмів їх задоволення логічно тягне за собою необхідність систематизованого аналізу джерел інформації. Запропонована автором класифікація джерел інформації може викликати певні зауваження. Однак, враховуючи багатогранність об'єкта систематизації, реалізований у посібнику підхід, коли джерела інформації класифікуються за мішаним критерієм, що базується на органічній єдності морфологічних ознак джерел інформації та механізмів їх функціонування слід визнати виправданим. Адже такий підхід дозволяє ефективно впроваджувати теоретичні положення багатьох наук (кібернетики, психології, соціології, економіки тощо) у практику використання різноманітних джерел інформації в процесі управлінської діяльності.

Далеко не кожен аналітик, що працює з інформацією, повинен бути фахівцем в галузі юриспруденції, але знання основ інформаційного права є обов'язковим для кваліфікованого спілкування з відповідними консультантами, якщо така потреба виникне. Тому увага, приділена в посібнику питанням правового регулювання інформаційних відносин цілком виправдана, особливо, коли в Україні на порядку денному гостро стоять проблеми розбудови правової держави.

Великий інтерес викликає і розділ 7, в якому розглядаються суть, принципи та інструментарій Інформаційно-аналітичного процесу. Автор зумів лаконічно й дохідливо розкрити це питання, акцентувавши увагу на порівняно нових для вітчизняної навчальної практики і водночас дуже актуальних на сьогодні для ефективної інформаційно-аналітичної роботи питаннях, як, наприклад, теорія рефлексивності, запропонована свого часу і перевірена на практиці відомим фінансистом Джоржем Сорзсом. Взагалі, предмет вивчення цього розділу міг би слугувати темою для окремого навчального посібника. На підтвердження мовленого достатньо навести лише перелік посилань на використані при написанні тексту літературні джерела, як-то: Друкер П.Ф. “Задачи менеджмент вXXI веке”, Плэтт В. “Стратегическая разведка. Основные принципы”, “Рабочая книга по прогнозированию” Под редакцией И. В. Бестужев-Лада и др., Сорос Дж. “Алхимия финансов” та ін. Однак, мабуть, власне бачення логіки структури та змісту посібника не дозволило автору радикально збільшити обсяги зазначеного розділу для більш глибокого висвітлення власне технології інформаційно-аналітичної роботи. І це, певною мірою, можна віднести до недоліків рецензованого навчального посібника в цілому.

Що ж стосується безпосередньо питань організації інформаційної діяльності у сфері управління, то вони висвітлюються в однойменній третій частині навчального посібника. Цілком обгрунтовано автор підходить до аналізу організації інформаційної діяльності як до процесу ієрархічного за своєю природою. Такий погляд на предмет вивчення сприяє напрацюванню у студентів навичок системного бачення інформаційної діяльності, що вкрай важливо для їх

подальшого навчання та роботи. Взагалі, у висвітленні організації інформаційної діяльності автор на практиці продемонстрував єдність аналізу та синтезу як інструменту подачі навчального матеріалу. Виходячи із специфіки організації інформаційних послуг як об'єкта управління, автор далі поетапно розглядає кадрове, матеріально-технічне та правове забезпечення інформаційної діяльності суб'єктів управління і логічно закінчує розділ аналізом власне процесу організації інформаційно-аналітичного забезпечення потреб споживачів.

Досягти ефективної організації інформаційного забезпечення управління в Україні неможливо без Урахування сучасних світових тенденцій, притаманних розвитку цієї сфери діяльності. В цьому контексті подане у посібнику висвітлення світового досвіду є цілком доречним (розділ 9). Хоча, вочевидь, доцільніше було б дещо змінити акценти у подачі матеріалу. Наприклад, більше уваги приділити інформаційно-психологічним операціям і війнам саме у сфері економічних відносин на нинішньому етапі суспільного розвитку.

На позитивну оцінку заслуговує і висвітлення сучасної практики інформаційної діяльності в Україні. До того ж відповідні приклади в цій галузі (розділ 10) тією чи іншою мірою ілюструють теоретичні та методичні положення, наведенні у попередніх розділах посібника і, таким чином, сприяють їх кращому засвоєнню студентами.

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що у рецензованому посібнику в логічній послідовності викладено основні аспекти організації інформаційної діяльності у сфері управління. І хоча в деяких випадках для поглибленого аналізу; предмет вивчення, мабуть, було б краще збільшити обсяг поданого матеріалу, використання широкого кола джерел інформації, насичення навчального посібника сучасними прикладами робить його корисним не лише для студентів, а й для фахівців, що цікавляться означеною проблематикою. В цілому ж, з огляду на сучасні потреби навчання та управління і дефіцит відповідної літератури, адаптованої до вітчизняних реалій, видання рецензованого посібника можна вважати корисним та своєчасним.

